

Samhällsorienterade ämnen årskurs 1-3

(Religionskunskap, Geografi, Samhällskunskap och Historia)

Centralt innehåll	Årskurs 1	Årskurs 2	Årskurs 3
Att leva tillsammans	<ul style="list-style-type: none"> Trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt. Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan och i sportssammanhang. 	<ul style="list-style-type: none"> Skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer, till exempel skildringar av familjeliv och skola. Minnen berättade av människor som lever nu. Att flytta inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser. Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan och i sportssammanhang. 	<ul style="list-style-type: none"> Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer. Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan och i sportssammanhang.
Att leva i närområdet	<ul style="list-style-type: none"> Yrken och verksamheter i närområdet. 	<ul style="list-style-type: none"> Förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelser, till exempel, mark, vatten och klimat. Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård. Räddningstjänst och skola. Hemortens historia. Vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder. 	<ul style="list-style-type: none"> Kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden. Religioner och platser för religionsutövning i närområdet.

<p>Att leva i världen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jordgloben. Kontinenterna och världshavens läge på jordgloben. Namn och läge på världsdelen samt på länder och platser som är betydelsefulla för eleven. • Några berättelser ur Bibeln och deras innebörd samt några av de vanligaste psalmerna. • Hur möten, till exempel klassråd, organiseras och genomförs. • Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel frågor om trafik, energi och matvaror. • Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barns rättigheter (barnkonventionen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Berättelser om gudar och hjältar i antik och nordisk mytologi och hur man kan se på dem i vår tid. • Pengars användning och värde. Olika exempel på betalningsformer och vad några vanligavaror och tjänster kan kosta. • Aktuella samhällsfrågor i olika medier. • Hur möten, till exempel klassråd, organiseras och genomförs. • Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barns rättigheter (barnkonventionen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Människans uppkomst, vandringer, samlande och jakt samt införandet av jordbruk. • Tidsbegreppet stenålder, bronsålder och järnålder. • Hur forntiden kan iaktas i vår tid genom spår i naturen och i språkliga uttryck. • Aktuella samhällsfrågor i olika medier. • Hur möten, till exempel klassråd, organiseras och genomförs. • Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom. • Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barns rättigheter (barnkonventionen).
<p>Att undersöka verkligheten</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Rumsuppfattning med hjälp av mentala kartor av fysiska kartor över till exempel närområdet och skolvägar. Storleksrelationer och väderstreck samt rumsliga begrepp, till exempel plats, läge och gräns. 	<ul style="list-style-type: none"> • Metoder för att söka information från olika källor, intervjuer, observationer och mätningar. Hur man kan värdera och bearbeta källor och information. • Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.

Samhällsorienterade ämnen årskurs 4-5

(Religionskunskap, Geografi, Samhällskunskap och Historia)

Religionskunskap

Centralt innehåll	Årskurs 4	Årskurs 5
Religioner och andra livsåskådningar	<ul style="list-style-type: none"> Begreppen religion och livsåskådning. Berättelser från fornskandinavisk och äldre samisk religion. 	<ul style="list-style-type: none"> Ritualer och religiöst motiverade levnadsregler samt heliga platser och rum i kristendomen och i de andra världsreligionerna islam, judendom, hinduism och buddhism. Centrala tankegångar bakom ritualer, levnadsregler och heliga platser i kristendomen och de andra världsreligionerna, till exempel som de uttrycks i religiösa berättelser i Bibeln och andra urkunder.
Religion och samhälle	<ul style="list-style-type: none"> Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu. Kristna högtider och traditioner med koppling till kyrkoåret, till exempel sånger och psalmer. Hur spår av fornskandinavisk religion kan iakttas i dagens samhälle. 	
Identitet och livsfrågor	<ul style="list-style-type: none"> Hur olika livsfrågor, till exempel vad som är viktigt i livet och vad det innebär att vara en bra kamrat, skildras i populärkulturen. 	<ul style="list-style-type: none"> Hur olika livsfrågor, till exempel vad som är viktigt i livet och vad det innebär att vara en bra kamrat, skildras i populärkulturen. Hur olika livsfrågor, till exempel synen på kärlek och vad som händer efter döden, skildras i religioner och andra livsåskådningar.

Etik	<ul style="list-style-type: none"> • Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet. • Vardagliga moraliska frågor som rör flickors och pojkars identiteter och roller, jämställdhet, sexualitet, sexuell läggning samt utanförskap och kränkning. • Frågor om vad ett bra liv kan vara och vad det kan innebära att göra gott. 	<ul style="list-style-type: none"> • Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet. • Vardagliga moraliska frågor som rör flickors och pojkars identiteter och roller, jämställdhet, sexualitet, sexuell läggning samt utanförskap och kränkning.
------	--	--

Geografi

Centralt innehåll	Årskurs 4	Årskurs 5
Livsmiljöer	<ul style="list-style-type: none"> • De svenska, nordiska och övriga europeiska natur- och kulturlandskapen. Processen bakom samt deras utmärkande drag och utbredning. • Fördelningen av Sveriges, Nordens och övriga Europas befolkning samt orsaker till fördelningen och konsekvenser av denna. • Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen. Var på jorden olika resurser finns och vad de används till. Vattnets betydelse, dess fördelning och kretslopp. 	<ul style="list-style-type: none"> • De svenska, nordiska och övriga europeiska natur- och kulturlandskapen. Processen bakom samt deras utmärkande drag och utbredning. • Fördelningen av Sveriges, Nordens och övriga Europas befolkning samt orsaker till fördelningen och konsekvenser av denna.

Geografins metoder, begrepp och arbetssätt	<ul style="list-style-type: none"> • Namn och läge på Sveriges landskap samt orter, berg, hav och vatten i Sverige samt huvuddragen för övriga Norden. • Kartan och dess uppbyggnad med färger, symboler och skala. Topografi ska och tematiska kartor. • Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.	<ul style="list-style-type: none"> • Namn och läge på övriga Europas länder samt viktigare öar, vatten, berg, regioner och orter. • Kartan och dess uppbyggnad med färger, symboler och skala. Topografi ska och tematiska kartor. • Centrala ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi. • Insamlingar och mätningar av geografiska data från närområdet, till exempel åldersfördelning, trafikflöden och vattenförbrukning. • Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap, till exempel hur marken används i närmiljön.
Miljö, människor och hållbarhetsfrågor	<ul style="list-style-type: none"> • Hur val och prioriteringar i vardagen kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling.	

Samhällskunskap

Centralt innehåll	Årskurs 4	Årskurs 5
Individer och gemenskaper	<ul style="list-style-type: none"> Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet. Urfolket samerna och övriga nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoriteternas rättigheter. 	<ul style="list-style-type: none"> Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.
Information och kommunikation		
Rättigheter och rättsskipning	<ul style="list-style-type: none"> De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. 	<ul style="list-style-type: none"> De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.
Samhällsresurser och fördelning		<ul style="list-style-type: none"> Privatekonomi och relationen mellan arbete, inkomst och konsumtion.
Beslutsfattande och politiska idéer	<ul style="list-style-type: none"> Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Det lokala beslutsfattandet, till exempel i elevråd och föreningar. Hur individer och grupper kan påverka beslut. 	<ul style="list-style-type: none"> Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Det lokala beslutsfattandet, till exempel i elevråd och föreningar. Hur individer och grupper kan påverka beslut.

Historia

Centralt innehåll	Årskurs 4	Årskurs 5
Kring forntiden och medeltiden, till cirka 1500	<ul style="list-style-type: none"> • Norden befolkas. De utmärkande dragen för stenåldern, bronsåldern och järnåldern. • Nordens kulturmöten med övriga Europa och andra delar av världen genom ökad handel och migration, till exempel genom vikingatidens resor och medeltidens handelssystem. • De nordiska staternas bildande. • Kristendomens införande i Norden. Religionens betydelse för kulturer och stater i Sverige och de övriga nordiska länderna samt konsekvenser av dessa förändringar för olika människor och grupper. • Några av de europeiska upptäcktsresorna, deras betydelse och konsekvenser. • Vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer kan berätta om kulturmöten och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.	

<p>Norden och Östersjöriket Sverige, cirka 1500-1700</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Nordens och Östersjöområdets deltagande i ett globalt utbyte, till exempel av handelsvaror, språk och kultur. • Den svenska statens framväxt och organisation. • Det svenska Östersjöriket. Orsakerna till dess uppkomst och konsekvenser för olika människor och grupper runt Östersjön. Migration till och från samt inom det svenska riket. • Reformationen och dess konsekvenser för Sverige och övriga Europa. • Vad historiska källor, till exempel brev och andra dokument, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män jämfört med i dag.
<p>Ökat utbyte och jordbrukets omvandling, cirka 1700-1850</p>		
<p>Hur historia används och historiska begrepp</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exempel på hur forntiden, medeltiden, 1500-talet, 1600-talet och 1700-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser. • Hur historiska personer och händelser, till exempel drottning Kristina, Karl XII och häxprocesserna, har framställts på olika sätt genom olika tolkningar och under skilda tider. • Tidsbegreppen vikingatiden, medeltiden, stormaktstiden och frihetstiden samt olika syn på deras betydelser. 	<ul style="list-style-type: none"> • Exempel på hur forntiden, medeltiden, 1500-talet, 1600-talet och 1700-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser. • Hur historiska personer och händelser, till exempel drottning Kristina, Karl XII och häxprocesserna, har framställts på olika sätt genom olika tolkningar och under skilda tider. • Tidsbegreppen vikingatiden, medeltiden, stormaktstiden och frihetstiden samt olika syn på deras betydelser.